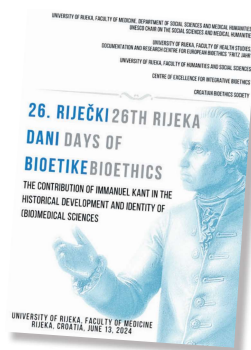

Prof. Igor Eterović, predsjednik Organizacijskog odbora konferencije

Hrvatski prijevodi

Konferencija je bila i svojevrsno okupljalište za diseminaciju konkretnih rezultata nekoliko znanstvenih projekata, od kojih su neke podržali matični fakultet i sveučilište. Dodanu vrijednost ovogodišnjih Riječkih dana bioetike predstavljaju i prvi prijevodi na hrvatskome jeziku dvaju Kantovih tekstova: »Zapažanja o bolestima glave« i »Obavijest liječnicima« posvećenih medicinskim pitanjima, što ostaje trajnom vrijednošću i doprinosom hrvatskoj filozofiji, znanosti, ali i kulturi.

a koje, pozivajući se na pravednost, minimiziraju težinu koja se pridaje dužini budućeg života koju očekuju kandidati u slučaju oskudne intervencije.

Kantova trajna baština

Kant nije tek ime u povijesti etike. Štoviše, on je formulirao, na poseban način, etički i moralni rječnik kroz koji se povijest etike artikulira i vrednuje kao samostalna disciplina. Kant je upravo na tom mjestu neophodan sugovornik koji pokazuje da bez uma nema etike, a da bez etičkog ponašanja nema humanizma. Ova konferencija dodatni je doprinos odgovoru na to pitanje. Kako je to rekao pročelnik Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini prof. dr. sc. Amir Muzur povezujući Kanta i Fritza Jahra: »Kant je čovjek 18., a Jahr 20. stoljeća. Ni jedan ni drugi nisu presudni za svakodnevni današnjeg čovjeka. Pa ipak, ignorirajući njihove ideje, ne riskiramo li spuštanje letvice naše kulture na razinu čije banalnosti ćemo se pred budućnošću morati sramiti?«

Meritum, moglo bi se reći, cijelog skupa za naš je list iznio izv. prof. dr. sc. Igor Eterović, predsjednik Organizacijskog odbora konferencije. Evo njegovih riječi:

– Mudrost velikih filozofa po kojoj ih upravo i držimo velikima ne jenjava, to se stalno pokazuje. Immanuel

Kant je definitivno jedna od najvećih ličnosti povijesti čovječanstva: ostavio je neizbrisiv etički trag i trajno utjecao na cjelokupan njegov razvoj. U eri bioetike, kada se medicinsko-etička, okolišno-etička i druga pitanja koja se tiču odgovornosti prema drugima i drugome najjasnije i najoštrije postavljaju, to dobiva dodatno značenje. Dovoljno je samo naznačiti da Kantov pojam autonomije leži u temeljima shvaćanja ljudskog dostojanstva, prava i svih modernih tekovina ljudske civilizacije. Dovoljno je samo reći da bi UN-ova Opća deklaracija o pravima čovjeka ne samo bila nerazumljiva, već bi bez Kantovog nasljeđa bila nemoguća u svojoj formulaciji! Ako uzmemo pak koncept kritičkog mišljenja koji je Kant elaborirao – možda i na povijesno najupečatljiviji način kroz svoja glavna filozofska djela (tri »Kritike«) – možemo lako uvidjeti njegovu nezaobilaznost u modernom shvaćanju edukacije, cjeloživotnog obrazovanja, pažljivog balansa između teorije i prakse u obrazovanju itd. Ta Kantova trajna baština možda je najvidljivija, a ujedno i najpotrebnija kao stalni podsjetnik na temeljne vrijednosti u medicinskoetičkim pitanjima, koja su danas okosnica najozbiljnijih bioetičkih dvojbi i izazova. Ova je međunarodna konferencija nastojala zahvatiti upravo taj segment, koji je ponešto i slabije obrađivan među proučavateljima Kanta u ovakvom sintetskom pristupu za koji smo se odlučili, a to je: ukazati i pokazati koliko je Kant vrijedan i važan za povijesno oblikovanje medicine kao discipline koja utjelovljuje i teoretski, znanstveni te praktički, klinički moment kao njezine dvije neraskidive dimenzije.

Koncept autonomije

Konferencija je tako osvijetlila s jedne strane bitan teorijski doprinos Kanta za konceptualizaciju medicine i biomedicinskih zakonitosti, ali još i više stavila naglasak, kroz nekoliko izlaganja, na njegovu neprocjenjivu važnost u uspostavljanju moderne medicinske edukacije. S druge strane, njegova aktualnost danas je veća nego ikad u samoj kliničkoj praksi, odnosno sferi praktične medicine, gdje se ozbiljno narušavaju neki osnovni postulati odnosa između zdravstvenog djelatnika i pacijenta, odnosa države prema javnom zdravlju građana

itd. Za primjer svakako možemo uzeti koncept autonomije, koji je bio tema ne samo nekoliko izlaganja već i većine rasprava, a koji se opet pokazao kao centralni pojam ne samo kod Kanta već i kod svakog praktičkog djelovanja, pa tako i onog medicinskog. Naime, svedemo li autonomiju samo na slobodu izbora, tj. na njezino vrlo usko značenje ili negativno određenje (kao odsustvo prepreka) u veliku smo opasnost doveli cjelokupno naše praktičko djelovanje.

Ugrožavanje tradicionalnog pojma ljudskog dostojanstva i granica njegove obrane, razaranje elementarnog povjerenja i benevolentnosti odnosa zdravstveni djelatnik – pacijent, iskrivljavanje prirode odgoja i obrazovanja koje je nemoguće bez discipline/discipliniranja na putu k autonomiji, brkanje mišljenja i stava (kao opravdanog i obrazloženog mišljenja koje jedino ima kritičku snagu biti uzeto u obzir prilikom odlučivanja), miješanje pukih (često hirovitih) želja i stvarnih (objektivnih) potreba (npr. u zdravstvenoj njezi) su samo neke od posljedica udaljšavanja od Kantova pojma autonomije. Sve te pojave i trendovi realnog ugrožavanja ljudske umnosti i slobode, a upravo pod krinkom obrane slobode, vrlo su opasne i vode u ozbiljnu devijaciju ne samo zdravlstva već i šireg društva. Ova je konferencija nastojala osvijetliti upravo te momente i ukazati da, u vremenu kada je bezumlje možda i najviše uzelo maha (ponovni ratovi, učestali genocidi, izuzetna devastacija prirode, razna ugrožavanja ljudskog zdravlja, rašireno korištenje čovjeka kao pukog sredstva itd.), nikad nam nije bio kao sugovornik potrebniji možda i najveći branitelj uma u ljudskoj povijesti – Immanuel Kant, poručio je Eterović.

Na kraju konferencije prof. Eterović je u ime Organizacijskog odbora 26. Riječkih dana bioetike zahvalio visokim učilištima i ustanovama na potpori održavanja ovogodišnjih Riječkih dana bioetike kao i stalnim partnerima i sponzorima. Bez njih ne bi bilo moguće organizirati ovu konferenciju, kojom su Medicinski fakultet i Sveučilište u Rijeci kao i Grad Rijeka stavljeni na globalnu kartu centara koji su doprinijeli obilježavanju velike obljetnice ingenioznog kónigsberskog mislioca.

Pripremila Mirjana GRCE